

CABOTAXE DE BUQUES DAS RÍAS BAIXAS A NOVA YORK

Por: Emilio Ferrer Jaureguizar

Este artigo é un resumo das viaxes realizadas ao porto de Nova York por buques armadores da Ría de Arousa (Caramiñal e Ribeira), Vigo e Noia entre os anos 1871 e 1900. Todos os datos están recollidos do Rexistro de Lloyds's do porto de N.Y. Pode que en datas anteriores ou posteriores se levaran a cabo outras viaxes pero, desgraciadamente, non figuran en ningún outro arquivo ao noso alcance.

Dito Rexistro aporta datos interesantes como o tipo de barco, a eslora, as toneladas, o capitán, o armador, a data e lugar de construción e o porto base ou de matrícula. A propiedade dos barcos non corresponde unicamente aos nomes que figuran en ditos documentos xa que, raramente, eran propiedade dunha soa persoa ou compañía; polo que intentaremos completar eses datos, na medida do posible.

Aparte disto, dispoñemos da imaxe dalgúns dos barcos, que incluiremos aquí¹.

A serie de singraduras comezan dende 1871-72 ata 1877, coa **Goleta "J. Barreras"**, de 113 toneladas, sen rexistro de código internacional ata 1877 na que aparece co código HPTL (o que suscita dúbidas pola nosa parte e nos pode crear confusión con outro barco o José Barreras, como veremos máis adiante). Este buque construíuse en Blanes (Girona) en 1868, o seu armador é **J. Barreras do Caramiñal**, o seu capitán **J.M. DIOS**. O seu porto base ou de matrícula é Barcelona, non así ano 1877 en que procede de Vigo.

Construído en madeira de piñeiro (O,P) forrado en ferro-cobre (Icf, iron cooper fastening). Aparece todos os anos rexistrado con 113 toneladas, excepto en 1877 no que lle asignan 142 toneladas^{2,3}.

Outro barco que nos aparece en dita relación é o **Medio Bergantín "JOAQUINA BARRERAS"** ou **"JOAQUINA DE BARRERAS"**, de 130 toneladas, construído en Blanes en 1870 e con código internacional

HPSR. Comeza as súas estancias portuarias en NY dende 1872-73 ata 1890 ininterrompidamente. O seu armador **MARCELINO BARRERAS CASELLAS**⁴ e o seu capitán **J. LESTÓN**. Tamén matriculado en Blanes, está rexistrado con 130 toneladas e en 1880 aparecen as súas dimensións como 86,8 pés de eslora (25,8 m.), 21 de manga e 12,2 de puntal. Construído como o anterior en madeira de piñeiro e forrado en ferro-cobre.

Fig.1. Joaquina Barreras con Nápoles al fondo.

De 1878 a 1892 rexístrase a entrada da **Goleta "JOSÉ BARRERAS"** con código internacional HPTL, con 142 toneladas, 83,6 pés de eslora, 22,6 de manga e 10,8 de puntal, con distintos capitáns: **J. ABAT** ata 1886 e dende 1887 ata 1892 o capitán **MARTÍNEZ**⁵.

Construído en Blanes en 1868 en madeira de piñeiro e forrado en ferro-cobre. Este ano coincide coa construción do J. Barreras.

Da mesma familia rexístrase tamén entre os anos 1871 a 1888 a entrada do brikbarca **"NUEVO BARRERAS"** con código HWRJ, construído en Blanes⁶ en 1870, tamén en madeira de piñeiro e forrado

1 Imaxes recompiladas por D. Ramiro Villoch Herrera do Caramiñal, sen cuxa inestimable axuda non se podería realizar este artigo.

2 Quero recordar aquí, que as toneladas de rexistro varían dun porto a outro e incluso dun ano a outro dentro de cada nación; xa que son toneladas fiscais, a efectos de dereitos portuarios.

3 Este feito de cambio no número de toneladas suscita unha controversia con outro buque el **"JOSÉ BARRERAS"**, que se rexistra con igual cantidade de toneladas (142), pero con outros capitáns.

4 Ramiro Villoch Herrera "Tiempos de Vela".

5 Temos documentado outro capitán Martínez (José), que comandou o bergantín **"Rápido"** e a polacra **"Joven Pepita"** do armador José Ferrer Marlés. Non sabemos se se trata do mesmo.

6 A familia Barreras, afincada nun primeiro momento no Caramiñal, procedía de Blanes (Girona) como outras moitas instaladas nas rías baixas galegas con motivo da salga e outros negocios. En Blanes

de ferro-cobre. O seu armador é **J. BARRERAS**, ten 225 toneladas e 97 pés de eslora (29 metros), 26,2 de manga e 9,8 de puntal. Ao longo destes anos foi comandado por tres capitáns:

M. ROMERO (71,72,73,74,75,76,77), **SANTOS** (75,76,77,78) e **LESTÓN** (78,79,80,81,82,83,84,85, 86,87,88). Dáse a circunstancia de que nos anos 1875 a 1878 este buque realiza dúas viaxes anuais, cousa inusual.

Atopamos tamén en 1880 e 1891 o rexistro de entrada del **Vapor "TERCER BARRERAS"** con 521 toneladas (en 1891 aparece con 322), **171 pés de eslora** (57 metros), 25,9 pés de manga e 15,7 pés de puntal con código **PWQC**.

O seu armador **D. JOSÉ BARRERAS**. Foi construído en **NEWCASTLE** en **1868**, en ferro procedente de **Vigo**. O seu capitán **D. ANDRÉS SANTOS**⁷. Son os seus consignatarios en N.Y. Natividad e Leckwhit.⁸ (?)

O seguinte buque que nos ocupa é a **Corbeta "ROSA"** de 416 toneladas e 117 pés de eslora (35 metros), 28 de manga e 15 de puntal. Construído en Muros⁹, porto base en **Muros** e matrícula de Vilagarcía; o seu armador é **J. ROMANÍ**¹⁰. Foron os seus capitáns **D. M. OTERO** nos anos 73,74 e 75; e **D. JOAQUÍN LLORENS** dende 1876 ata 1883. Construído en madeira de **alerce** e forrado de ferro-cobre. Na imaxe apréciase dito forro un pouco por encima da liña de flotación.

existían no século XIX varios estaleiros entre os que destacaba a familia Vieta, de gran renome. Non é de estrañar que a familia Barreras encargara alí a construción dos seus barcos.

7 En 1891 aparece como armador D. José Barresa y Cassealas, probablemente debido a un erro. O nome real é de José Barreras y Casellas.

8 Cada certos anos cambia a lista de abreviaturas, supoño que para adaptarse aos cargamentos dos buques. Non posúemos todas as listas.

9 Este barco construíuse nos estaleiros do Freixo.

10 Este buque noutros documentos aparece como pertencente á familia Ferrer Marlés do Caramiñal. O armador salientado máis arriba José Romani y Cruz, estaba casado con Cándida Ferrer Casellas que era filla de José Ferrer Marlés. Nesta familia era normal que os buques foran de propiedade compartida entre irmáns e irmás.

Curiosamente, non aparece rexistro do código internacional. Quizais fora **JJRW**, lendo as bandeiras da imaxe¹¹.

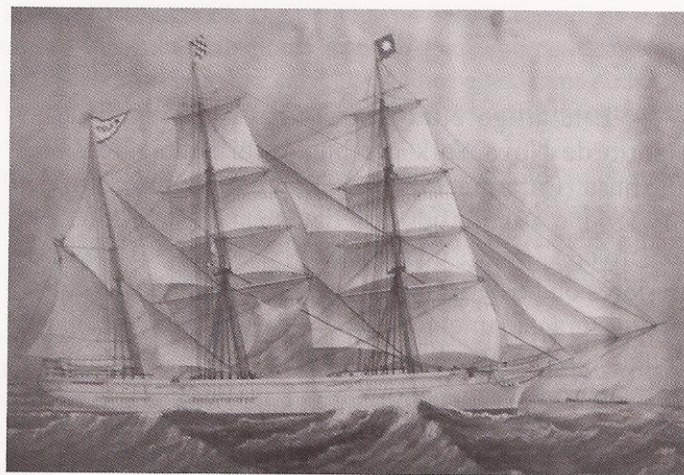

Fig.2. Corbeta "Rosa"

Outro barco que nos interesa é a **Corbeta "TULA"** que realiza esta travesía dende 1884 ata 1900 ininterrompidamente. Medía 428 toneladas y 135 pés de eslora, 29,2 de manga e 16,6 de puntal. Construída en **Ferrol** en madeira de piñeiro e forrada de ferro-cobre, o seu código era **JSNQ**. O seu armador **D. LÁZARO FERNÁNDEZ**¹² e o seu capitán **D. JOSÉ PIÑEIRO**.

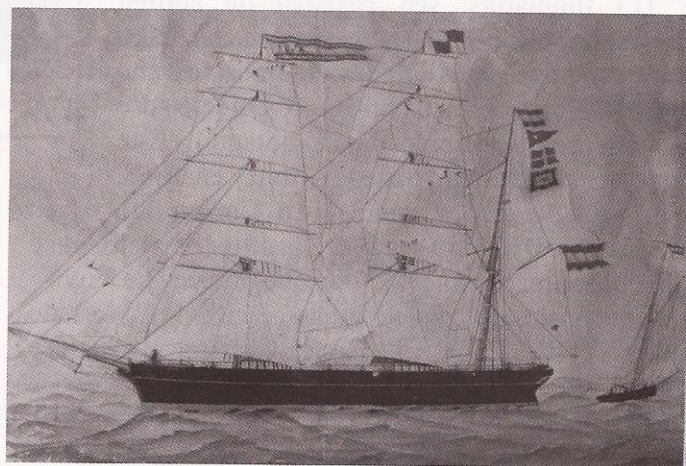

Fig.3. Corbeta "Tula"

COLABORA
ACTIVIDADES:

Concello de
BUEU

A Corbeta "**MARÍA LUÍSA**" realiza viaxes a N.Y. entre 1895 e 1900, con 640 toneladas e 158,7 pés de eslora (47 metros), 32,4 de manga e 20,5 de puntal. Construída en Varazze (Italia) en piñeiro amarelo e forrada de ferro-cobre, con matrícula de Vilagarcía. Tiña como armadores a **DEL RÍO & CARRERÓ (D. ANDRÉS HIGINIO DEL RÍO GONZÁLEZ de Palmeira e D. MARCELINO CARRERÓ MASCATO de Cambados)**. Os seus capitáns foron **ALONSO** entre 1895-99 e **ROSENDO** en 1900.

Despois desa última viaxe, no mesmo ano 1900, xa ao mando do capitán **D. JUAN RERIZ SÁNCHEZ** ábrese no seu casco unha vía de auga en medio dunha tempestade e naufraga a cincuenta leguas do Cabo Esposende, salvándose o capitán, o seu fillo piloto en prácticas que o acompañaba e toda a tripulación¹³

Existe aínda un último buque nesta relación, trátase de **Medio Bergatín "JOAQUINA"** que realiza viaxes dende 1886 ata 1900, con 155 toneladas, 93 pés

de eslora (27,5 metros), 23,9 de manga e 13 de puntal. Ten o **código HPSQ**. Construído en Noia en 1869 en madeira de piñeiro amarelo e forrada de ferro-cobre. Porto base tamén en Noia. Era o seu armador **D. WENASTAO M. GÓMEZ (?)** e o seu capitán **D. MANUEL DE DIOS**.

Facendo un pequeno resume podemos dicir que, dos dez buques, sete son propiedade de arma-

dores do Caramiñal. Un deles propiedade de armadores de Ribeira e Palmeira. Outro de armadores de Palmeira e Cambados e outro de Noia.

No intre de escribir este artigo descoñecemos o tipo de carga que estes buques transportaban a N.Y.

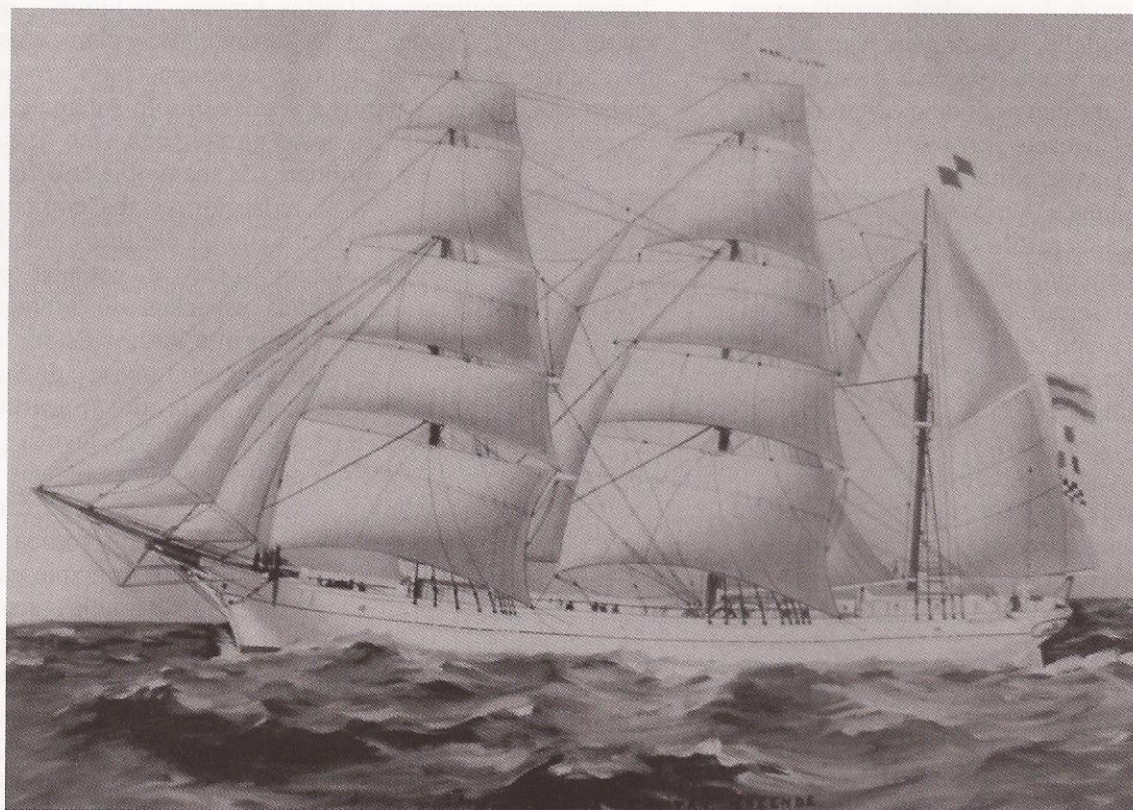

Fig.4. Corbeta "María Luisa".

Outro barco que realiza estes viaxes é a Corbeta "**MARLÉS**" entre 1895 e 1900 con medidas de 395 toneladas, 133 pés de eslora, 27 de manga e 17,5 de puntal. Foi construída segundo este rexistro nos estaleiros Denton & Co de Hartlepool (Inglaterra) pero debe existir un erro en dito rexistro (aínda que cometido durante cinco anos consecutivos) porque outras fontes dan como certo a súa construción nos estaleiros do Freixo (Muros). Estaba matriculado en **Vilagarcía** e o seu armador era **D. JOSÉ FERRER CASELLAS** do Caramiñal. Sempre ao mando do capitán **SANTOS** durante esas travesías. Construída en madeira de teca, forrada en cobre e calafateada por enteiro (*clk : caulked all*).

¹³ Aparecen neste rexistro dúas embarcacións Corbeta "Princesa Dagmar", Corbeta "Josefa Formosa" que pertenceron á familia Ferrer (José e Ventura) do Caramiñal, pero rexistradas a nome doutros armadores. Parece ser que os buques foron comprados despois de 1900. Outro buque que aparece no rexistro é a Fragata "Perla de Sitges" cuxa propiedade está aínda por dilucidar, aínda que é probable que pertencera á familia Marlés.